

Jméno a příjmení: Natália Doležalová

UČO: 382903

Datum: 1. 1. 2015

Předmět: FF:US_42 Úvod do uměnovědných studií

Pojem: Umělecké dílo

Umělecké dílo:

Definice uměleckého díla je vázaná na určité historické období jeho vzniku. Různé epochy se od sebe, co se týče vnímání pojmu „umělecké dílo“, částečně lišily. Jedno však měly společné. Umělecké dílo je výsledek tvoření člověka, který si nese status umělce. Tento umělec vládne určitou zručností a schopností, která je nutná k vytvoření uměleckého díla.¹

Toto umělecké dílo si nese určitou myšlenku, která je jeho vlastní definicí.² Tím má dílo svůj smysl, do kterého ale může člověk zasahovat tím, že jej pozoruje³ a je tak s dílem v určité interakci. Dříve byl hlavním znakem uměleckého díla jeho estetický význam⁴, avšak v moderní době se stává definice uměleckého díla trochu složitější. Na počátku 20. století se stávají uměleckým dílem i běžné předměty (Ready-mades Marcela Duchampa), do kterých umělec již dále nezasahuje. Zde se již o estetice uměleckého díla mluvit nedá, protože umělecké dílo je v tomto případě vlastně stejné, jako předmět běžného užívání.⁵ Avšak s postupem času se estetika dostává opět do uměleckých děl skrz jejich design, který ovlivňuje naše estetické cítění. A i když jsou stále vystavována díla, která se mnoho neliší od komerčních předmětů (Andy Warhol – Brillo box), jejich estetické pojetí v nás, na rozdíl od běžných předmětů v obchodech, vyvolává pocity libosti.⁶

Důležitou roli v určení uměleckých děl hrají v dnešní době umělecké instituce. A my jako běžní spotřebitelé umění spoléháme na jejich úsudek a za umělecké dílo tak považujeme to, co je nám jako umění v galeriích prezentováno. A i když se nám občas některé dílo uměleckým příliš nezdá, autorita umělecké instituce nás svými argumenty nakonec „přesvědčí“.

---

¹ Ottův slovník naučný, díl. 26, r. 1907, str. 170,

dostupné z: <https://archive.org/stream/ottvslovnknauni41ottogoog#page/n6/mode/2up>, vyhledáno: 1. 1. 2015

² PANOFSKÝ, Erwin. *Význam ve výtvarném umění*, r. 1955, str. 20

³ GUARDINI, Romano. *O podstatě uměleckého díla*, Praha: Centrum teologie a umění, r. 2009, str. 40, 41

⁴ PANOFSKÝ, Erwin. *Význam ve výtvarném umění*, r. 1955, str. 19

⁵ DANTO, Arthur C. *Zneužitie krásy alebo estetika a pojem umenia*, r. 2008, str. 35

⁶ DANTO, Arthur C. *Zneužitie krásy alebo estetika a pojem umenia*, r. 2008, str. 33, str. 34

Obdivné shromáždění

Kdy se stává práce člověka uměleckým dílem? To je otázka, na kterou již máme odpověď (viz výše). Umělecké dílo vystavené v galerii umění je pro nás ukazatelem jeho umělecké hodnoty a prokazatelně důvodem našeho obdivu a pozorování. Některá tvorba zde ale vyniká nad ostatními a nese si určitou auru dokonalosti. Je to dílo, které touží každý návštěvník vidět, i když o podstatě díla samotném toho ví pramálo. Chce ho vidět jen z jediného důvodu. A to jen, aby mohl říct, že tam byl a viděl ho. A samozřejmě si vytvořil jako důkaz svého tvrzení fotografii onoho skvostu i přes to, že pořídit fotografii bylo zakázáno.

Snad žádné dílo na světě nenese tuto auru tak skvostně jako usměvavá dáma Lisa Gherardini, všem známá jako Mona Lisa. Ta patří bez jakýchkoliv debat a pochybností k největším uměleckým skvostům pařížské galerie Louvre a světového umění vůbec. Já osobně jsem tuto Galerii navštívila a byla jsem svědkem nezřízené touhy návštěvníků Lisu spatřit. Masa lidí obklopila ten nepřilíš rozměrný obraz s prsty nachystanými na spouštěči fotoaparátu. Přes tento houf jsem ani neměla možnost si dílo vůbec prohlédnout a Lisa jakoby si ten obdiv skrz její proslulý úsměv užívala. Avšak já měla spíše negativní pocity a raději jsem postoupila k další tvorbě mistra Leonarda. Svatá Anna samotřetí a Madonna ve skalách jsou také ukázkovým příkladem da Vinciho génia, také jsou zde ženské figury a krajina v pozadí. Zde však bych počet obdivovatelů z řad návštěvníků spočítala na prstech jedné ruky. V hlavně mi tak vyvstává otázka: Proč? V čem je Mona Lisa tak moc odlišná?

Mohlo by se jednat o určitou záhadnost, která krouží kolem obrazu. Její tajemný pohled, její tajemný úsměv, tajemná krajina v pozadí. To dalo za vznik různým fantaskním teoriím, kterých se ujala masová média. Za krále všeho by se dal považovat americký spisovatel Dan Brown, který užil tvorbu da Vinciho jako klíč k odtajnění starých společenstev a záhadného pokladu, jenž nám prý sám Leonardo skrz svá díla zanechal. Jeho dobrodružná výprava oslovila další mediální pány a světlo světa uviděl filmový trhák, který se tak dostal do podvědomí i těch z nás, kteří nemají ke knihám tak blízký vztah. Tak se usměvavá dáma s hlubokým pohledem stala ozdobou přebalů knih a filmových plakátů a stala se tak lákadlem pro tisíce, možná i miliony lidí. Každý nadšenec se poté chtěl na vlastní oči přesvědčit, zda La Gioconda opravdu skrývá nějaká tajemství. Galerijní obchod tak rozšířil svou nabídku na nepřeborné množství Madon Gherardiniů v nejrůznějších podobách a obměnách, aby uspokojila potřeby lačnických spotřebitelů mít alespoň kousíček toho tajemna.

Já se však přikláním k těm střízlivějším teoriím. Když se s přáteli bavíme o umění a nějakým záhadným způsobem vždy skončíme u Mony Lisy a u otázky „Kdo je vlastně Mona Lisa?“ Vždy žasnu nad jejich překvapením, když má odpověď nějak tajemně nezní. Lisa byla manželkou bohatého Florentína Francesca del Giocondo, který obraz své mladé krásné ženy objednal u mistra da Vinciho. Avšak je nutno podotknout, že galerie Louvre sama prezentuje Lisu jako záhadné dílo.⁷ Bohužel či bohudík, já jako skeptik myslím, že jen využívá onu auru obrazu pro svou vlastní mediální reklamu.

Při pozorování děl da Vinciho lze vidět onu záhadnou krajinu v pozadí i jinde než u Mony Lisy. Jak jsem již zmínila, v pozadí obrazu Madonna ve skalách se při detailnějším průhledu mezi skálami zjeví velice podobná krajina a to i na obraze Svaté Anny samotřetí. Onen tajemný úsměv lze snadno najít i na obraze Svatého Jana Křtitele, který kromě úsměvu nese i hluboký Madonnin pohled. Mlhavý

---

⁷ Dostupné z: <http://www.louvre.fr/en/oeuvre-notices/mona-lisa-%E2%80%93-portrait-lisa-gherardini-wife-francesco-del-giocondo>, vyhledáno: 1. 1. 2015

opar, kolem Mony Lisy, je typickým pro většinu da Vinciho děl, je to způsob, kterým tvořil, technika šerosvitu, sfumato.

Na druhou stranu ale musím přiznat, že hledat v obrazech tajemno je velice vzrušující a zábavné. Je to způsob, jak přilákat do uměleckého světa více lidí z řad laiků, což je dobře. A samozřejmě je mou povinností uznat, že existuje určitá pravděpodobnost, že Leonardo da Vinci, génius, renesanční člověk, při všech svých dílech a vynálezech, mohl schovat do obrazu krásy vzkaz či poselství. My ale nikdy nebudeme mít úplnou jistotu. Můžeme se jen stále dokola snažit odtajnit tajemství děl naší historie, už jen pro tu potěchu z jejich pozorování. Ať už totiž skrývají tajemství či nikoliv, zaslouží si všechny, bez výjimky, náš obdiv a naši touhu je zkoumat a objevovat.